

A Nevelési Tudásdepó projekt helye a közoktatás-fejlesztési stratégiában, különös tekintettel az innovációs potenciál fejlesztésének lehetőségei a nem formális és informális képzés területén

TÁMOP 3.2.4

Egyéni és kiscsoportos fejlesztés a kooperatív tanulás segítségével, a könyvtár adta lehetőségek keretei között a formális, iskolai oktatást segítő felkészítés.

Iskolai és könyvtáros tanárok számára

Célcsoport

Az egyéni fejlesztésre páros vagy kiscsoportos formában vállalkozó, kooperatív technikákat nem formális keretekben megvalósító pedagógusok, könyvtárosok
Az egyéni fejlesztésre, felzárkóztatásra szoruló tanulók.

TARTALOMJEGYZÉK

I. A programfüzet alapadatai -----	3
II. Hasznos tudnivalók -----	6
III. A program tartalma -----	8
IV. A program tananyaga -----	9
IV.1. Modul: Adatok, adatbázisok-----	9
IV.1.1. Tanulási feladat-----	9
IV.1.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása-----	9
IV. 2 Modul: Olvasmányélmények feldolgozása-----	17
IV.1.1. Tanulási feladat-----	17
IV.1.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása-----	17
IV.3. Modul: A digitális eszközök használatának lehetőségei-----	27
IV.1.1. Tanulási feladat-----	27
IV.1.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása-----	27
1. Függelék -----	33

I. függelék

Szakirodalom jegyzék, a felhasznált nyomtatott és digitális anyagok, adatbázisok, linkek-----

II. függelék

Jó példák, jó gyakorlatok-----

I. A PROGRAMFÜZET ALAPADATAI

A program megnevezése:

*Egyéni és kiscsoportos fejlesztés a kooperatív tanulás segítségével, a könyvtár adta lehetőségek keretei között a formális, iskolai oktatást segítő felkészítés.
Útmutató iskolai és könyvtáros tanárok számára*

A fejlesztő team tagjai: Hámoriné Váczy Zsuzsa, Kőpatakiné Mészáros Mária

A program célja:

A program célja a kooperatív tanulás segítségével az egyén tanulási céljainak megvalósulása érdekében működő közösségek kialakítása, az empátia, a tolerancia és a szociális készségek fejlesztése.

Az induló szintek különbségének csökkentése, az egyéni fejlődésért való felelősségvállalás kompetenciájának megszerzése.

A program előnyei az egyén számára

- A szociális készségek fejlődnek, mert a többiekkel együttműködnek és kommunikálnak
- A kognitív készségek aktivizálását és fejlesztését szolgálja, hogy együtt kell megmagyarázni, megtárgyalni és megoldani a problémákat.
- A lelkesedés éppen úgy „elkapható”, mint az unalom – a vezéregyéniségek viselkedése motiválja a többieket.

A program időtartama: 30 óra

A foglalkozást tartó pedagógus/könyvtáros, továbbá a tanulók egyéni szükségletei szabják meg, hogy mely feladatok, milyen mélységben kerüljenek feldolgozásra. A modulok teljes egészében is feldolgozhatók, de el lehet térni azoktól.

A program során elsajátítandó kompetenciák:

Minden gyerek más, minden gyerek individuum és mindenkinek más igényei vannak – ez felértékeli az egyéni tanulást, az egyénhez igazodó tanulási programokat.

De azt is tudjuk, hogy a tanulási folyamat legtöbbször társas tevékenység, amelyben a tanulóval együttműködve, mások is részt vesznek.

- Kooperatív tanulás akkor jön létre, ha a tanulók párokban vagy kis csoportokban együttműködve közös problémát oldanak meg, közös témát kutatnak, vagy közös értelmezések alapján hoznak létre új gondolatokat, kombinációkat. (Steele, Meredith)
- A kooperatív tanulás lényege, hogy „a kölcsönös függőségi viszonyok között a tanulók motiváltak a közös célok elérésére, baráti viszonyok alakulnak ki közöttük, fejlődnek kommunikációs készségeik, technikáik” (Falus, 1998, 278).

A kooperatív tanulás során tudatosan szervezünk olyan helyzeteket, ahol tanítványainknak figyelniük kell egymásra, alkalmazkodniuk kell a másikhöz, a feladat megoldása érdekében beszélgetni, esetenként vitatkozniuk kell egymással.

A program befejezése után:

- a tanuló aktív gondolkodással, alkotó módon és sokoldalú együttműködéssel jut el az új ismeretek megszerzéséhez, megértéséhez és felhasználásához.
- fejlődik a tanulók önálló ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási, döntési és értékelő képessége,
- személyes tapasztalatokat szereznek az önálló tanulás folyamatáról.
- megvalósul a saját megértési folyamatok egyre tudatosabb irányításának és ellenőrzésének kialakítása.
- a tanuló csapatban dolgozik, megosztja tudását társaival és erőfeszítéseket tesz a csoport eredményessége érdekében.

A programban alkalmazott értékelési módszerek:

Értékelés formája	<p>Az értékelési formák közül előtérbe kerül a diagnosztikus és a formatív értékelés.</p> <p>A program közbeni értékelés lehet egyéni, csoportos, önértékelés.</p> <p>A tanulók, a csoportok is értékelik egymást, az elkészült részfeladatok eredményeiről beszámolnak egymásnak, visszacsatolásként az egyes csoportok értelmezést segítő kérdéseket tesznek fel, pontosítanak.</p> <p>A pedagógus/könyvtáros, aki az egész tevékenységet irányítja, folyamatosan visszajelez, de nemcsak a tanulókat, hanem önmagát és a folyamatot is értékeli.</p>
Értékelés rendszeressége	<p>A program folyamán végig, formatív értékelés zajlik.</p>
Értékelés tartalma	<p>A mindennapi problémák megoldása során a hangsúly inkább a folyamaton, mint annak kimenetén, azaz inkább a tevékenységen, mint az ismeretek felmondásán van. Az értékelés tartalma így a folyamat, illetve a tevékenység – önreflexiókkal.</p>

II. HASZNOS TUDNIVALÓK

A program megvalósításának feltételei a pedagógus/könyvtáros részéről:

A foglalkozás előtt:

- Az ismeretszerző és társas készségek fejlesztési céljának meghatározása
- A megfelelő technika kiválasztása
- Csoportokba osztás
- Térszervezés
- A szükséges anyagok kiválasztása, sokszorosítása, kiosztása

A foglalkozás alatt

- Szerepek kiosztása
- Időkeretek meghatározása
- A tanulási feladat magyarázata
- A munka sikerkritériumának meghatározása
- A kívánatos viselkedés megbeszélése
- A diákok megfigyelése
- Támogatás, segítségnyújtás a feladatmegoldáshoz
- Beszámoltatás a tanulási folyamat eredményeiről
- Egyéni és vagy csoportos értékelés

A foglalkozás után

- Önértékelés
- A tanulási folyamat eredményességének értékelése
- Szükséges korrekciók megfogalmazása

Alapelvek a modul megvalósításában:

- 1) A tanulók a pedagógus/könyvtáros segítségével mindig beszéljék meg, hogy a feladatokban mi volt a nehéz, miért sikerült, vagy nem sikerült megoldani őket.
- 2) Egy-egy feladatra többször is térjenek-térhessenek vissza! Ez nem formális tanulás, nincsenek időkorlátok! Arra törekedjenek, hogy ne unják meg a próbálkozást!

A tanulást segítő eszközök:

Helyiség

- osztályterem/csoport-szoba, mobilizálható bútorokkal
- iskolai könyvtár,
- informatikai eszközök,
- internet hozzáférés

Eszközök

- rendszerezett lista a fejlesztő módszerek, eljárások, eszközök fellelhetőségéről (kinél?, hol?, mi?)
- intézményi diagnosztikai és egyéb mérőeszközök, feladatlapok
- ezek elhelyezéséhez megfelelő polcok, szekrény
- CD-lemezek

Tanulói portfólió

Kialakításához

- A létszámnak megfelelő számú mappák

- irodaszerek
- fénymásoló, fénymásolópapír

Tárolásához

- fiókos, polcos szekrény;
- bútorok, polcok

A program során alkalmazott módszerek

Vitatechnikák

- Akadémikus vita
- Konstruktív vita
- Sarkok
- Utolsó szó joga
- Vitaháló

Egyéb kooperatív technikák

- Háromlépéses interjú
- Három megy, egy marad
- Irodalmi körök
- Kockázás
- Mozaik
- Reciprok tanítás
- Vándorló csoportok

III. A PROGRAM TARTALMA

Modul sorszáma	Témakör, cím	Időtartam (óra)
1.	Adatok, adatbázisok	10
2	Olvasmányélmények feldolgozása	10
3	A digitális eszközök használatának lehetőségei	10

IV. A PROGRAM TANANYAGA

IV.1. Modul: Adatok, adatbázisok

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

Bevezetés

Ebben a modulban az adatokkal, adatbázisokkal, az adatok üzeneteinek értelmezésével, a valósághoz kötésével a mindennapi életben felmerülő problémák megközelítése és megoldása során *lehetőséget teremtünk a valódi problémák elemzésére, megoldására, a tudás közvetlen hasznosítására, serkentve a tanulói együttműködést, az egymásra figyelmet.*

A tanulók érdeklődésétől, életkorától, egyéni fejlesztési igényeiktől függ a feladatok felhasználása.

A modul elvégzése után:

Az értékelés az egyéni tanulási út kialakításáért, megvalósításáért történik

- A modulban a differenciáló, önértékelésre is alapozó pedagógia kerül az előtérbe, ami az egyén erősségeire, a szükségleteinek, előzetes tudásának feltárására fókuszál.
- Ezért a tanuló értékelése az a pedagógiai visszajelzés, amelyben konkrétan megjelenik a tanuló egyéni erőssége, fejlődése, azoknak a kompetenciáknak a megerősítése, amelyeket a tanórán is használni-alkalmazni tud.
- Ez megjelenik a portfóliójában is.

Elvárás a tanulótól:

A mások által előadott indoklás követése és értékelése, továbbá az indoklás alapgondolatának felismerése.

IV.1.1. Tanulási feladat -

Ebben a részben olyan feladatokat válogattunk, amelyek segítségével gyakorolhatják a tervezést, készíthetnek tervezési algoritmust, költségvetést.

Hogy ez miért szól a saját életükről? Mert adatokat gyűjtenek a bevásárlásnál, adatbázist készítenek és kezelnek, amikor listával vásárolni indulnak, adatokat olvasnak le rajzokról, táblázatokról és értelmezik azokat, ha akár autós újságokat vagy női magazinokat lapozgatnak.

IV.1.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

1. feladat az együttműködés, emlékezet, figyelem fejlesztésére
---

- a) Először egyedül dolgozz! Töltsd ki az alábbi táblázatot.
- b) Minden kérdésre pontszámmal válaszolj. Akkor adj 5 pontot, ha nagyon kedveled, ami a kérdésben szerepel és akkor 1-et, ha egyáltalán nem kedveled.
- c) Az üres helyekre írd be azt, amit szívesen megkérdeznél magadtól.

Adatbázis

Kérdések	Pontok (1-5-ig)
Mennyire szereted.....	
..... a sárgadinnyét?	
..... az epret?	
..... a szőlőt?	
..... a diót?	
..... az őszibarackot?	
Mennyire szereted.....	
..... a komolyzenét?	
..... a kemény rock-ot?	
..... a népdalokat?	
..... a dallamos könnyűzenét?	
..... a disco-zenét?	
Mennyire szereted.....	
..... a hegymászást?	
..... a strandolást?	
..... a bicajozást?	
..... az autózást?	
..... a gyalogtúrát?	
Mennyire szeretsz.....	
..... TV-t nézni?	
..... olvasni?	
..... barátokkal beszélgetni?	
..... tanulni?	
..... csak úgy lötyögni?	
Mennyire szereted.....	
..... a .....?	
..... a .....?	
..... a .....?	
..... a .....?	
..... a .....?	

Gratulálunk! Létrehoztál egy adatbázist!

- d) Keress magadnak egy társat az osztályból és párban dolgozzatok! Beszéljétek meg, mit írtatok a táblázatba! Mit szerettek legjobban, mit legkevésbé? Van-e olyan, amit azonos pontszámmal jelöltetek?
- e) Számoljátok ki az egyes témacsoportokhoz tartozó pontok átlagát. Melyik a legmagasabb? Melyik a legalacsonyabb?

Miközben megbeszélitek a tapasztalataitokat, használjatok ilyen mondatokat: A legtöbb pontot a .....-nél gyűjtöttem össze. A legkevésbé a .....éremdekel.

2. feladat

Feladat a megértés, elemzés, együttműködés, döntési képesség fejlesztésére

a) Párban dolgozzatok! Olvassátok el az alábbi szöveget!

Kevés a jó szakember. A megbízható varrónőt, a precíz és munkáját pontosan végző kőművest, a lelkiismeretes, szakmájához értő villanyszerelőt egymás „kezeből kapkodják” a megrendelők. Nem túlzás, ha azt mondjuk: *soha nagyobb szükség nem volt jó szakembereket képző szakiskolára.* Az előbbieknél némileg ellentmondani látszik, hogy nagyon sok szakember van, aki nem talál munkahelyet, tartósan munkanélküli.

b) Melyik állítás igaz az alábbiak közül? Miért? Használjatok a magyarázatra olyan érveket, amelyeket a szövegben találtatok.

c) A hamisnak ítélt állításokat írjátok át, alakítsátok át úgy, hogy igazat mondjanak.

Állítások	Alakítsátok át a mondatokat úgy, hogy mindegyik igaz állítás legyen.
Kevés a varrónő Magyarországon.	
A kőművesek és a villanyszerelők a legnépszerűbbek a munkaerőpiacon.	
A jó szakembert szívesen hívják dolgozni.	
A legfontosabb a munkavégzés során a megbízhatóság, és a pontosság.	
Nincsenek jó szakembereket képző szakiskolák.	
Szükség van jó szakembereket képző szakiskolákra.	
Hiába vagy jó szakember, úgyis munkanélküli leszel.	

3. feladat
az együttműködés, egymásra figyelés, tudásemlekezet, fejlesztésére

a) Először önállóan dolgozz!
 Készíts felmérést

A családok háztartásáról szóló adatok sokféle szempont mentén adnak felvilágosítást. Készíts felmérést, gyűjts adatokat az osztályodban legalább 10 személy megkérdezése alapján.

Ha a megkérdezettnek pl. van a háztartásában turmixgép, akkor húzz egy vonalat az igen válaszok sorába. Ha nincs, akkor nem kell jelölnöd.

Adatbázis

Ha a kérdés

Kérdés: Van-e a háztartásotokban.....	Igen válasz	Az „Igen” választ adók %-a az összes megkérdezetthez képest (Ha pl. 2 igen választ kaptál, akkor az 2/10-e a válaszadóknak, azaz 20/század, azaz 20 %. Ha 8 igen választ kaptál, akkor az 80 %)
turmixgép		
gyümölcs centrifuga		
hajszárító		
mosógép		
mosogatógép		
porszívó		
vasaló		
hűtőszekrény		
fagyasztó szekrény/láda		
kenyérsütő gép		
átlagos életvitelhez szükséges eszközök		
színes tv-készülék		
LCD-tv készülék		
plazma-tv		
Hi-fi torony		
DVD-lejátszó		
Video-lejátszó		
automata mosógép		
mikrohullámú sütő		
mobiltelefon		
kihangosító szett mobil-telefonhoz		
MP3 lejátszó		
bankkártya		
személyi számítógép		
internet-hozzáférés		

b) Beszéljétek meg az adatokat.

Használjátok a következő kifejezéseket: A megkérdezettek .....%-ának van MP3 lejátszója. Ez kevesebb, mint a .....

a) Mit gondoltok, az adataitok igazak lehetnek az egész osztályra? Miért?

4. feladat

Feladat a probléma-meglátás, probléma-elemzés, érvelési képesség, fejlesztésére

a) Dolgozzatok párban!

Egy hirdetésben az alábbiakat látod.

Ahol a legtöbbet spórol:

	MultiSPAR	Auch-auch-rauch	TE-LE-SCOP
Medve natúr sajtkrém, 125g	254	206	205
Pannónia szeletelt sajt, 125g	426	356	329
Danone tejföl, 20 %-os, 175g	155	129	142
Délhús Bajai csemege kolbász, 80 g	349	379	369
Riceland konyhakész rizs, 250 g	165	139	155
Vénusz napraforgó étolaj, 1 l	399	419	435
Gyermelyi tarhonya, 500 g	332	259	318
Dauwe Egberts Omnia Classic örölt kávé, 250 g	598	649	592
Bonduelle zöldborsó, 400/265 g	214	200	224
Lanolinós Baba szappan, 125 g	114	149	119
Lanolinós Baba tusfürdő, 400 ml	585	455	589
Visegrádi szénsavmentes ásványvíz, 1,5 l	103	95	88
Fanta, 2 l PET	342	300	311
Traubisoda, 2 l PET	321	269	301
Soproni 1895 világos sör, 0,5 l	179	175	179
Összesen			

b) Jelöljétek meg minden árucikknél, hogy hol a legolcsóbb.

a) Adjátok össze, mennyit költenétek az egyes áruházakban, ha a felsorolt termékek közül mindent megvásárolnátok.

b) Mondhatjuk-e ennek alapján, hogy a legolcsóbban az Auch-auch-rauch áruházban vásárolhatunk? Miért?

Igen, mert

.....
 .....
 .....

Nem, mert

.....
.....
.....

c) Mi lehet a célja a hirdetés feladójának?

5. feladat

Feladat a probléma-meglátás, információ-gyűjtés, érvelési képesség fejlesztésére

Kinek a piaca?

- a) dolgozatosok párban!
- b) Soroljatok fel három – három terméket vagy szolgáltatást, amely az alábbi piaci szereplők számára készül.

Sorsz.	Férfiak piaca	Nők piaca	Tizenéves fiatalok piaca	Cégek piaca
1.				
2.				
3.				

- c) Válasszatok ki a felsorolt termékek vagy szolgáltatások közül azokat, amelyek azt jelzik, hogy előállítóik kreatívan és alaposan ismerik a vásárlók szokásait. Próbáljátok megmagyarázni, hogy miért?

- d) Rátok milyen termék vagy szolgáltatás hat a leginkább? Miért?

IV. 2 Modul: Olvasmányélmények feldolgozása

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

Bevezetés

Ebben a modulban olyan, a valós világ üzeneteit értelmező feladatok vannak, amelyeknek fókuszában áll az odafigyelés arra, hogy könnyen félreérthetünk másokat és könnyen félreérthetnek minket. Cél a tanulók figyelmének ráirányítása a lehetséges megelőzésre. Saját élmény megosztása arról, hogy mikor tehetünk arról, ha félreértenek minket és miért értünk félre másokat.

A tanulók érdeklődésétől, életkorától, egyéni fejlesztési igényeiktől függ a feladatok felhasználása.

A modul elvégzése után:

Együtműködésre és csoportmunkára alkalmas feladatok során szerzett kompetenciák alapján a tanulótól elvárható:

- A jelentés megfejtése, értelmezése
- Érvek gyűjtése a saját álláspont megvédésére
- A problémák meglátása után azok több szempontú elemzése
- Az írásos és képi üzenetek értelmezése

Az értékelés az egyéni tanulási út kialakításáért, megvalósításáért történik

- A modulban a differenciáló, önértékelésre is alapozó pedagógia kerül az előtérbe, ami az egyén erősségeire, a szükségleteinek, előzetes tudásának feltárására fókuszál.
- Ezért a tanuló értékelése az a pedagógiai visszajelzés, amelyben konkrétan megjelenik a tanuló egyéni erőssége, fejlődése, azoknak a kompetenciáknak a megerősítése, amelyeket a tanórán is használni-alkalmazni tud.
- Ez megjelenik a portfóliójában is.

IV.1.1. Tanulási feladat -

IV.1.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

1.feladat

Feladat a probléma-meglátás, probléma-elemzés, érvelési képesség, fejlesztésére

a) A tanulók négy fős csoportokban dolgoznak. Feladat: Megismerkednek a történettel, és válaszolnak a kérdésekre. (Több csoportnak is adhatjuk ugyanazt a feladatot. Ebben az esetben az azonos feladaton dolgozó csoportok osztják meg először egymással a véleményüket, és azt követi a prezentáció.)

1. csoport

Coca-Cola:

A Coca-Cola megcsúszott Spanyolországban a 2-literes üveg bevezetésével. Senki nem

gondolt arra, hogy a spanyol háztartásokban csak kisebb hűtők vannak, amiben a 2-literes flakonok nem férnek el.

a) *Készítsetek karikatúrát (rajzot) az eseményről.
(Rajzban „mondjátok” el az eseményt!)*

b) *Mi volt a félreértés oka?*

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

c) *Hogyan lehet felkészülni a hasonló hibák elkerülésére? Te mit tettél volna?*

.....
.....
.....
.....

2. csoport

McDonald:

A McDonald konszern nemrég csődöt mondott Japánban az egyik reklám kampányával.

Ennek oka a konszern kabala-figurája volt, a Ronnie-McDonald bohóc, aki fehérre sminkelt arccal lép fel. Japánban azonban a fehérre sminkelt arc a halál szimbóluma.

a) *Készítsetek karikatúrát (rajzot) az eseményről.
(Rajzban „mondjátok” el az eseményt!)*

b) *Mi volt a félreértés oka?*

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

c) *Hogyan lehet felkészülni a hasonló hibák elkerülésére? Te mit tettél volna?*

.....

3. csoport

Amerikai mosóporgyártó:

A 80-as évek közepén egy amerikai mosóporgyártó képes hirdetést jelentetett meg. A képen baloldalt egy halom szennyes ruha látható, középen a reklámozott termék, jobboldalt pedig a szépen tisztára mosott, kivasalt, egymásra rakott ruhanemű. Amire

azonban senki sem gondolt: az arabok jobbról balra olvasnak. A termékértékesítés teljesen befuccsolt.

a) *Készítsetek karikatúrát (rajzot) az eseményről.
(Rajzban „mondjátok” el az eseményt!)*

b) *Mi volt a félreértés oka?*

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

c) *Hogyan lehet felkészülni a hasonló hibák elkerülésére? Te mit tettél volna?*

.....
.....
.....
.....

c) A rajzok segítségével a történet bemutatása. Beszélgetés arról, hogy milyen javaslatok vannak a félreértések elkerülésére.

www.vicclap.hu, www.reklam.hu, www.kabarejelenetek.hu,

2.feladat

Az én-megjelenítés, vitakultúra, érvelési képesség, szövegértelmezés fejlesztésére.

- a) A tanulók párban dolgoznak.

Olvassák el a történetet:

„Utazik a HÉV-en egy fiatal nő, ölében gyermeke. Szemben velük ül egy idősebb hölgy, mellette egy fülbevalós, bőrszerkós rocker.

A fiatal nő ölében ülő gyermek folyton rugdossa az idős hölgyet, aki egy idő után megkéri a fiatalasszonyt, szóljon a gyermekre. Az anyuka válasza:

- Tudja, a férjemmel úgy gondoljuk, hogy nem szólunk a gyermekre, ezáltal nem gátoljuk a személyiségének a kifejlődését.

A következő megállónál a rocker leszálláshoz készülődik. Odanyomja a rágóját a fiatal hölgy homlokára, miközben azt mondja:

- Nekem is hagyták kifejlődni a személyiségem.”

- b) Beszéljék meg benyomásaikat, mondják el véleményüket a szereplőkről.

- c) Beszéljék meg, hogy ki milyen szerepet töltött be a történetben:

Anyuka:.....

Kisfiú:.....

Idős hölgy:.....

Rocker:.....

Hogyan módosult volna a történet, ha az anyuka mesével-beszélgetéssel leköti kisfia figyelmét, vagy mással tereli el a rugdosástól.

Te hogyan viselkedtél volna az anyuka helyében? Az idős hölgy helyében? A fiatal rocker helyében?

3.feladat

Feladat az önismeret, én-megjelenítés, érvelési képesség, együttműködés fejlesztésére

a) szakértői csoportok felkészüléskor mindegyik csoport egy képviselője választ a lefordított kártyák közül egyet.

Kártyák:

Valakinek nagyon melege van – Valaki mosolyog – Zsörtölődik a szomszéd – Fáj a keze valakinek – Néhányan lökdösődtek a villamoson.

b) A csoportok okokat gyűjtenek az adott témához.

1. <i>Melegem van</i>	2. <i>Valaki mosolyog</i>	3. <i>Zsörtölődik a szomszéd</i>	4. <i>Fáj a keze valakinek</i>	5. <i>Néhányan lökdösődtek a villamoson</i>
Mi lehet az oka?	Mi lehet az oka?	Mi lehet az oka?	Mi lehet az oka?	Mi lehet az oka? ....

c) Egy képviselő bemutatja a csoportmunka eredményét, a többi csoport kérdéseket tehet fel, reflexiókat fűzhet a hallottakhoz-látottakhoz.

d) Megbeszélés nagycsoportban:

Egy érzést - pl. ha melegem van -, sokféle okra vissza tudom vezetni: emelkedett a külső hőmérséklet, túlságosan befűtöttem, túl melegen öltöztem, esetleg lázas vagyok.

A személyekkel kapcsolatos észlelés bonyolultabb, sok hibalehetőséget rejt magában. A szomszéd zsörtölődésének okát láthatom abban is, hogy összeférhetetlen a természete, de abban is, hogy szomorú valami miatt.

4.feladat

Feladat figyelem, kreativitás, együttműködés, szövegértelmezés fejlesztésére.

Dolgozzatok párban.

- a) Olvassátok el az alábbi történetet!
- b) Készítsetek a történet szereplőjével interjút.
- c) Írjátok le azokat a kérdéseket, amelyeket feltennétek neki.
- d) Próbáljátok elképzelni, hogy mit válaszolna nektek. Beszéljétek meg.

„Búsul valaki után – figyelt fel végre Kata. Szeretne kimenni! Levette hát a fogasról a zöld szíjat meg a nyakörvet.
 A kutya lelkes körözésbe fogott. Miután sikerült elcsípnie és fölkantározni, a lába körül kergetőzött, kavargott és, botladozott. Így jutottak el a fennsíkra, az útkereszteződéshez. Kata megállt: az erdei úton: a falu felé sétáljon, vagy a legelőn át le a folyónak? Lord türelmetlenül rángatta szíját, aztán hirtelen kicsusszant a díszes nyakörvből és futásnak eredt. Kata csak az üres szíjat tartotta a kezében.
 A kutya egy csillogó motorbicikli felé futott, amely éppen felbukkant az erdei út kanyarulatában.”
 (Alena Santartova)

Kérdések	Amit Kata válaszolt volna...

- a) Honnan tudatok a válaszaira következtetni – hiszen nem is ismeritek.

.....
 .....
 .....
 .....

5.feladat

Feladat a szövegértelmezés, érvelési képesség, egymásra figyelés fejlesztésére.

Dolgozzatok 3-4 fős csoportokban.

A feladatban egymondatos vicceket, bölcsességeket olvashattok.

Forrás: http://www.egysoros.hu/kategoria.php?kategoria_id=45

- a) Értelmezzétek külön-külön mindegyiket.
- b) Beszéljétek meg, hogy melyik üzenetnek hányféle jelentése van.
- c) Miért humorosak ezek? Miért mondhatjuk rájuk, hogy komolyak is? Hogyan lehet valami egyszerre humoros is és komoly is?

1. csoport

Az idő pénz. Csak nem mindenkinek van annyi pénze, mint ideje.
A serdülőkor akkor kezdődik, amikor a szülők kezdenek nehezen kezelhetőek lenni.
Ha az állatvilág kicsit többet tanul az embertől - kiírtja.

2. csoport

Ha képes vagy arra, hogy a hibáidból tanulj, akkor még sokat fogsz tanulni.
A tiszta stílus mögött sok a piszkozat.
A sokféle tudás nem tanít meg arra, hogy esze is legyen valakinek.

3. csoport

A fiatalság olyan hiba, amely napról napra kisebbedik.
Gyilkos vagyok, s a világ az áldozat...
Ezer ember hallgatása sem képes elnyomni egy ember ordítását.

Válasszátok ki azt a viccet (mondatot), amelyik nektek a leginkább tetszett!
Mutassátok be és magyarázzátok el a többi csoportban dolgozó társaitoknak.

6.feladat

Feladat a szövegértelmezés, együttműködés, vitakészség, érvelési képesség fejlesztésére.

Dolgozzatok párban!

Az alábbi sorokat a világhírű és Nobel-díjas természettudós, Szent-Györgyi Albert mondta.

„Az, amit az iskolának el kell végeznie, elsősorban, hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni, hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat, hogy megtanítsen bennünket a jól végzett munka örömére, és az alkotás izgalmára, hogy megtanítsen arra, hogy szeressük, amit csinálunk és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni.” Szent-Györgyi Albert

a) Értelmezzétek a szöveget! Hatféle feladatot ad az iskolának – próbáljátok megtalálni és lejegyezni mind a hatot! Magyarázzátok meg, hogy mit jelentenek?

Az iskola feladatai	Hogyan érte ezt el nálam az iskola? Sorolj fel példákat!
Megtanítsa, hogyan kell tanulni.	
Felkeltse a tudás iránti étvágyat.	
Megtanítsa a jól végzett munka örömére	
Megtanítsa az alkotás izgalmára	
Megtanítsa arra, hogy szeressük, amit csinálunk	
Segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni	

b) Beszélgetsetek arról, hogy tanulmányaitok során mikor nem tapasztaltátok a fentieket.

7.feladat

Feladat a figyelem, együttműködés, érvelési képesség fejlesztésére.

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata

Játék párban!

A párok feladata értelmezni egymásnak az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 1-2. cikkelyét.

1. cikk

Minden. emberi lény szabadon születik és egyenlő méltósága és joga van. Az emberek, ésszel és lelkiismerettel bírván, egymással szemben testvéri szellemben kell hogy viselkedjenek.

Hogyan értelmezed az 1. cikket? Írd le néhány szóval.

1. csoporttag értelmezése

.....
.....
.....

2. csoporttag értelmezése

.....
.....
.....

Írjátok le az értelmezések közötti különbséget (ha van ilyen).

.....
.....
.....

Milyen lenne az élet a világon, ha minden ember betartaná az 1. cikkelyt? Mik azok az események, amik szerintetek biztosan nem fordulnának elő az országban? Hát a családban?

.....
.....
.....

2. cikk

..... Ezenfelül nem lehet semmiféle megkülönböztetést tenni annak az országnak, vagy területnek politikai, jogi vagy nemzetközi helyzete alapján sem, amelynek a személy állampolgára, aszerint, hogy az illető ország vagy terület független, gyámság alatt áll, nem autonóm vagy szuverenitása bármely vonatkozásban korlátozott.

Hogyan értelmezed a 2. cikkelyt? Írd le néhány szóval.

1. csoporttag értelmezése

.....
.....

2. csoporttag értelmezése

.....
.....

Írjátok le az értelmezések közötti különbséget (ha van ilyen).

.....
.....
.....
.....

Milyen lenne az élet a világon, ha minden ember betartaná a 2. cikkelyt? Mik azok az események, amik szerintetek biztosan nem fordulnának elő az országban? Hát a világon?

.....
.....
.....
.....

Folytassátok a beszélgetést az osztálytársaitokkal.

IV.3. Modul: A digitális eszközök használatának lehetőségei

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

A modul fejlesztő feladatainak célja, hogy a tanuló tudja: mit, miért és hogyan csinál meg.

- a) A tudás elem azt jelenti, hogy mit ismer, mit ért, miben tájékozott;
- b) A képességek elem azt jelenti, hogy mire képes, mivel rendelkezik;
- c) A nézetek és attitűdök elem azt jelenti, hogy mit tart fontosnak, mi iránt elkötelezett, mit fogad el.

A modulban a hangsúly inkább a folyamaton, mint annak kimenetén van, azaz inkább a tevékenységek végrehajtásában, a továbbvihető és formális keretek között használható kompetenciák megszerzésében segítsük-támogassuk a tanulókat, ne az ismeretek elsődleges szerepét erősítsük.

A tanulók érdeklődésétől, életkorától, egyéni fejlesztési igényeiktől függ a feladatok felhasználása.

A modul elvégzése utáni értékelés:

A tanulótól elvárható magatartásformák:

- Feladatát megtervezi
- Értékeli a feladatának teljesítését
- probléma-érzékeny
- empatikus
- segítőkész
- kitartó
- Segítséget elfogad
- Segítséget kér
- Segítséget nyújt

Az értékelés az egyéni tanulási út kialakításáért, megvalósításáért történik

- A modulban a differenciáló, önértékelésre is alapozó pedagógia kerül az előtérbe, ami az egyén erősségeire, a szükségleteinek, előzetes tudásának feltárására fókuszál.
- Ezért a tanuló értékelése az a pedagógiai visszajelzés, amelyben konkrétan megjelenik a tanuló egyéni erőssége, fejlődése, azoknak a kompetenciáknak a megerősítése, amelyeket a tanórán is használni-alkalmazni tud.
- Ez megjelenik a portfóliójában is.

IV.1.1. Tanulási feladat -

IV.1.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

1.feladat

Feladat a figyelem, együttműködés, emlékezet fejlesztésére.

Felfedezés, kutatómunka

Dolgozzatok 4-5 fős csoportokban.

Először olvassátok el a keretben található szöveget, majd válasszátok ki azt a feladatot (A-B), amelyik leginkább megfelel az érdeklődéseteknek.

Figyeljete az összefüggésekre!

A föníciaiak már az i.e. 2. évszázadban tudták, hogy a föld gömbölyű. Megfigyelték, hogy a közeledő hajónak először az árboca látszik, csak ez után válik láthatóvá maga a hajótest. Ebből következtettek arra, hogy a Föld nem lehet lapos. Ez a felismerés a világ többi részén még váratott magára.

A lehetőség

- a) Idézzétek fel azokat a neveket, akiket felfedezőknek gondoltok. Ez lehet a földrajzi, de egyéb tudományos felfedezés is. Ötleteiteket gyűjtsétek össze.
- b) Válasszátok ki a gyűjteményből egy személyt és ismerjétek meg közelebbről őt is és a felfedezését is.
- c) Készítsetek róla – ha lehet, fotóval, rajzzal illusztrálva – egy rövid, a többiek számára érdekes ismertetőt.
- d) A csoportok munkáiból állítsátok össze a Felfedezők tablója-t.

Arra az esetre, ha nem lenne ötletek: Bolyai János, Kolumbusz, Humbolt, Gutenberg, Neumann János, Irinyi János, Bill Gates, Morse, Edison, Amerigo Vespucci, Kopernikusz, Galilei, Edison, Bell, Benz, Henry Ford, Zeppelin, Michelin, Renault, Stevenson....)

B lehetőség

- a) A következő nevek közül válasszátok egyet, és gyűjtsétek róla adatokat. (Forrás: www.wikipedia.hu, www.google.hu, Életrajzi lexikon)

Arra az esetre, ha nem lenne ötletek: Bolyai János, Kolumbusz, Humbolt, Gutenberg, Neumann János, Irinyi János, Bill Gates, Morse, Edison, Amerigo Vespucci, Kopernikusz, Galilei, Edison, Bell, Benz, Henry Ford, Zeppelin, Michelin, Renault, Stevenson....)

- b) Készítsetek róla – ha lehet, fotóval, rajzzal illusztrálva – egy rövid, a többiek számára érdekes ismertetőt.
- c) A csoportok munkáiból állítsátok össze a Felfedezők tablója-t.

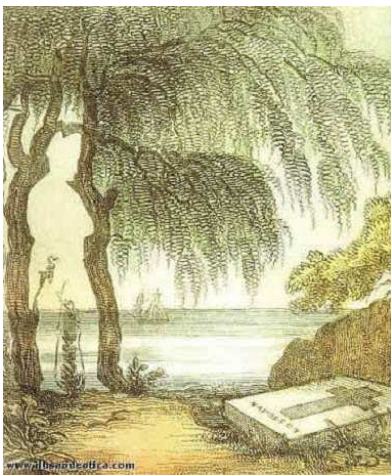
2.feladat

Feladat a figyelem, a képzelet, az együttműködés fejlesztésére, az érdeklődés és a kíváncsiság felkeltésére.

Dolgozzatok 2-3 fős csoportokban.

A feladatban képeket láthattok.

- Beszélgetés nélkül nézzétek a képet: Mit látsz a képen? Hányan állnak a sír előtt?
- Beszéljétek meg, hogy melyikötök milyen felfedezéseket tett.
- Miért volt első látásra megtévesztő az ábra?

- Keresd meg az alábbi web-oldalt, ahol nagyon sok „megtévesztő” képet találhatsz!
- Készítsetek feladatokat a társaitoknak.
<http://www.fokusz.info/index.php?cid=1682237116&sid=1415853301>
- Készítsétek el a bonyolult képek gyűjteményét!

3.feladat

Feladat a figyelem, kreativitás fejlesztésére, az érdeklődés és a kíváncsiság felkeltésére.

Dolgozzatok csoportban, 3-4 fővel!

a) Készítsetek oda a játékhoz lexikont, értelmező szótárt, gondoskodjatok internetes hozzáférésről. Minden játékos előtt legyen valamilyen segédeszköz.

b) Az alábbi idegen szavak közül minden pár válasszon ki hármat: optimista, pesszimista, domináns, apatikus, agresszív, asszertív, humánus, egoista, bigott, fenomén, szenzibilis, averzió, ideális, aktuális, egoista, kooperatív.

c) Keressétek meg a jelentésüket.

1. idegen szó:

.....
Jelentése
.....
.....
.....

2. idegen szó:

.....
Jelentése
.....
.....
.....

3. idegen szó:

Jelentése
.....
.....
.....
.....

d) Beszéljetek róla, hol találkoztatok olyan dologgal, amit az idegen szó jelent! A saját életetekből hozzatok példákat.

e) A csoport minden tagja tanulja meg az értelmezett kifejezéseket, mondjatok velük mondatokat is! Használjátok a kifejezés magyar megfelelőjét.

4.feladat

Feladat az információkeresés fejlesztésére, az érdeklődés és a kíváncsiság felkeltésére.

Dolgozzatok párban.

A) Keressetek újságcikkeket sokféle témában.

Segítségül ajánlunk néhány forrást:

a) www.index.hu, www.nepszabadsag.hu, www.tvrhet.hu, www.es.hu stb.

b) folyóiratok és napilapok az iskolában (tanári szoba, titkárság). Nem baj, ha a lapok régebbiek.

B) Az általatok kiválasztott újságrészletekből keressetek példákat az agresszív, egoista, önzetlen, önfeláldozó, versengő és kooperatív viselkedésre.

(Ha szükséges, lapozzatok vissza az „Idegen szavak gyűjteményé”-hez.)

Viselkedés	Példa
Agresszív	
Egoista	
Önzetlen	
Önfeláldozó	
Versengő	
Kooperatív	

C) Gyűjteményetekből a legérdekesebbet mutassátok be társaitoknak.

5.feladat

Feladat az információkeresés fejlesztésére, az információ hasznosítására, az érdeklődés és a kíváncsiság felkeltésére.

Lábnymunk a Földön

- a) Dolgozzatok párban.
- b) Olvassátok el a szöveget figyelmesen!

Az ökológiai lábnyom az a föld- és vízterület, amire az emberiségnek és életszínvonalának fenntartásához szükség lenne.

A lábnyom kiszámításánál olyan adatok adódnak, amelyek megmutatják, hogy egy ember vagy embercsoport szükségleteinek kielégítéséhez mekkora részét használja fel bolygónknak.

Hogy egy ország lakói átlagosan milyen méretű lábnyommal jellemezhetők, az leginkább lakosainak életszínvonalán mérhető le.

Egy-egy ember ökológiai lábnyoma hat elemből áll össze.

- 1) Az a terület, amelyen a táplálkozáshoz szükséges gabona megtermelhető.
- 2) Annak a legelőnek a nagysága, amely az általa elfogyasztott hús előállításához nélkülözhetetlen.
- 3) A fa és papír fogyasztásának megfelelő nagyságú erdőterület.
- 4) A hal, rák, stb. fogyasztásával arányos tenger.
- 5) A lakáshoz szükséges földterület.
- 6) Annak az erdőterületnek a nagysága, amely az egyéni energiafogyasztással arányos mennyiségű szén-dioxid megkötéséhez szükséges.

- c) Ha ki akarod számítani, mekkora a te ökológiai lábnyomod, annak nagyon egyszerű módját találod meg a következő helyen:

http://www.glia.hu/services/public/napi/oko_labnyom.php

- e) Hasonlítsátok össze egymással az eredményeiteket!

Mit tehetnétek annak érdekében, hogy ez a lábnyom csökkenjen?

Írjátok össze egyénileg!

- f) Amit én tehetek annak érdekében, hogy az ökológiai lábnyomom csökkenjen:

(Írj legalább tízet!)

.....
.....
.....

1. Függelék

www.vicclap.hu, www.reklam.hu, www.kabarejelenetek.hu,
<http://www.fokusz.info/index.php?cid=1682237116&sid=1415853301>
http://www.egysoros.hu/kategoria.php?kategoria_id=45
www.wikipedia.hu, www.google.hu
http://www.glia.hu/services/public/napi/oko_labnyom.php
Forrás: <http://www.sulinet.hu/tart/fncikk/Kifa/0/15296/labnyom.htm>